

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 17. НОВЕМБРА 1887.

* ГОДИНА XII *

ПОЗОРИШТЕ

* БРОЈ 26. *

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Извази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака представа, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПРЕПИСИВАЧ УЛОГА.

Скица АРПАДА ГАБАЊА.

Сиромах стари Андрија Гимпел! Као да га сад гледам, како поред мене на улици пролази са ногнутим телом и ситним корацима, а његова „ad libitum“ порасла, дуга и као снег бела коса провирује овде онде из старе распаране му капе. Дебели је шал обавио око бледог врата, од зиме дрхће у лаком капутићу, а на ципелама има толико руна, е се може рећи, да по калдрми иде готово бос; руке је турио у рукаве.

Куда се жури? У гостионицу, да се пићем загреје? Не. Андрија Гимпел не није; поваца нема ни потуре, нити никакву ствар од вредности, да би је у заложници посерио. Или се ваљда жури у круг своје породице, да би своје озебле удове ограђао на жару породичне љубави? Не. Андрија Гимпел нема никога на овоме свету. Или је ваљда пошао у прошиљу, да измоли неколико мрвица хлеба? Не. Андрија је Гимпел поносит и не прима никакве милостиње? Куда дакле? Ево у опај дућак на ћошку, да купи једну фланшу али-заринског мастила, прног као гар. Андрија је Гимпел члан једне позоришне дружине у провинцији — он је преписивач улога!

Некада је — беше то одавно, врло давно — оставио своје родитеље, а с њима и школу, удобност, имућство, друштво, весели пријатељски круг и лепе изгледе, све, па је следовао мамљивом музином поизиву — постао је уметник, т. ј. он је хтео постати, али своју намеру апсолутно није могао постићи. Као је у кору певао, увек је његов глас по „другој којој жу-

пацији“ тумарао; кад је хтео говорити, страх му је увек тако стегао грло, да није ни рече могао прозборити; памтење му није никад особито јако било, а то му је увек страха задавало. Једном приликом играо је слугу, који је у првој радњи имао јавити: „Коњ је оседлан!“ а у другој радњи: „Сто је постављен!“ Но кад је Андрија Гимпел у вече на позорницу ступио, опазио је, како на вратима дворане његову лену женицу по бради миљује некакав елегантан господин. Ужасна га је забуна обузела и он избаци фено-менални став: „Коњ је постављен.“

Ни у најмањој мери није имао глумачког дара, само срце, пуно одушевљења, што је у његовим грудима куцало, и то га је срце као машину за летење у вишесфери бацало.

Чим је позоришна дружина своје место променила, одмах је Андрија Гимпел и своје име променио, једно с тога, што му се сопствено име није допадало, друго с тога, што је свагде фијаско претрпео, па би хтео своје неуспехе да поправи. Имао је па двадесет уметничких имена. Његов се управитељ на то већ навикао, па га је у сваком новом месту питао:

— „Дакле, г. Гимпле, какво име да вам на цедуљи метнемо?“

Па за што су га трпели у друштву, кад није био ни за што? За што му нико не рече пријатељски, да се окане својих нада, па да се чега другог лати? То је имало свог великог узрока.

Нису га никако хтели пустити, да из

друштва оде у свет, него су га још на-
говарали, да истраје, јер у њему лежи
велики уметник. Тешли су га, да је Ге-
рик у првој својој представи пропао, па
и сам Кин је читаву вечност морао че-
кати, док је постао славан. Храбрили су
га разним начином, а то све с тога, што
је жена Гимпрова, лепа и „љубави достој-
на“ Лина, била онај елеменат, што је чи-
таво друштво оживљавао.

На сад пошто мог јунака познајете,
хоћу да вас и са његовом историјом у-
позnam.

* * *

Као што споменух, Андрија је Гим-
пел као са свим млад човек ступио на
позорницу. Хтео је да постане први љу-
бавник, а није био способан ни за послу-
житељске улоге. Но ако и није могао на

позорници љубавника играти, то га је с
тим већом срећом играо у животу. Лице
му беше лепо и пријатно, понашање до-
бро. Упознао се са госпођицом Лином,
глумицом, која је у истом друштву отпо-
чела своју глумачку каријеру. Залубили
су се „смртно“, као што се то обично
каже. Младић се заносио за девојком, а
она је опет одговарала његовим осећаји-
ма. Заједнички су зидали куле по вазду-
ху, заједно су се радовали и тужили;
заборавили су на прошле патње, па су
чекали да им се идућег дана испуне жеље,
— у кратко били су сретни. За кратко
време постали су муж и жена. Њихову
брачну свезу није до душе ни један поп
благословио, али је благослови она све-
моћна снага, коју обожавају сви земаљски
створови без разлике вере: љубав!

(Свршић се.)

ЛИСТИЈИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Пит и Фокс*) историјска шаљива игра у 5 чинова, од Рудолфа Готшала. Превод с немачког.)

Серију новина, које нам је народна позо-
ришна дружина накана приказати за ово време,
што ће код нас остати, започела је у суботу 14.
о. м. Готшалова шаљива игра „*Пит и Фокс*“. Од
драмских дела Готшалових ово је прво, што се
код нас дало. У главном је дело то достојно
увело тог припознатог Немца и осигурало себи
место у репертоару код нас. Готшал је то дело
написао још године 1854. Као и остала му
драмска дела, жалосне игре „Мазена“, „Катарина
Хауердова“, „Набоб“ и т. д. доказује и коме-
дија „*Пит и Фокс*“, да Готшал није само из-
врstan теоретичар и процењивач, него је кадар
створити и сам ваљано. Тако јасној и дослед-
ној карактеристици, какву је Готшал извео у
ликовима два та велика државника енглеска,
ретко је где наћи равне. Па и радња — врзе
се око такозване *Indiabill* (индијског пројекта)
— у комаду је том жива и занимљива, а и оста-
ла су лица, као и два насловна, фино нацртана.
Зависи дабогме од приказивача, да разумеју
интенције песникове па да удахну живота у те
слике онако, како је то песник замислио, па се
„Питу и Фоксу“ врло лако даје извојевати успех.

У том погледу можемо поприлично задо-

вољни бити са нашим глумцима. Они су већи-
ном дорасли таквим задатцима. Ружић (Фокс),
Миљковић (Пит), Добриновић (Снотон), Л. Хади-
ћева (Порџана), Лукић (краљ), свако је то до-
казало, да уме да проучи, чега се лати, а и
Милка Максимовићева, даровита наша најивна,
доста већ чврсто стаје на ноге, само није тре-
бала овога пута сметати с ума, да је — Албио-
ново чедо и то одрасло без оца и матере а
живило већ пуних двадесет година те му пре-
терано мажење никако не доликује. Г.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕВУ.

(„*Удате жене*.“) Прошло је већ двадесет го-
дине, од како је у Дражђанима умро пољски
новелиста и драматичар Јосиф Коржењовски, али
за то ипак његове, особито историјске драме,
нију са свим ишчезле из репертоара пољских
позоришта и ако се сада већ не приказују она-
ко често и с онаким успехом, као н. пр. у Ја-
лову у петој десетини овога века. Хрватско
народно позориште, које би имало обухватити
у свом репертоару најбоље драматске плодове
свих словенских народа, није могло мимоићи ни
Пољака Коржењовскога; само је штета што га
се није сетило бар већ пре двадесет година, а

kad ga je sada uvrstilo u svoj repertoar, bilo bi mogda zgodnije, da je uzeo koju i njegovu tragediju, mesto komedije.

Sadržaj njegove: „Udate žene“ brzo je izpriovedan, jer je vrlo nезнatan. Otilija je lepa i duhovita devojka, kojoj je već 25 godina. Istina da je u nju zaљubljen Adolf, ali to je čovek „odначela“, kome razum uvek savlađuje srce, pa on nalazi na Otiliji toliko pograničaka, da je ne može zaprositi, i ako зна, da ga ona ljubi. Te su pogranički: Otilija mnogo naziva na modu, ona je po Adolfovom mnenju raspinkuća; hoće malko da koketuje; uz to, na posletku, говори често nавалице u dрушtvu i stranim jezikom, a ne samo svojim, kako bi on htio. Otiliji, koja silno ljubi Adolfa, dologrđi na posletku njegovo prenemaganje i njegova neodluchnost, na smisli varku, kako će ga do krajnosti zaluditi i predobiti. Posle dužeg putovanja po Dalmaciji, ona se povrati u Zagreb (komad je lokalizovan) i tu u sporazumu sa svojom tetkom proglaša da se uda za nekog Malinika. Sad se ona oblači vrlo ukusno, ali ne preterano; nesvina koketnosti joj sad je vrlo dражesna; говори uvek hrvatski; duhovita je kao uvek; krasnija nego ikad pre; upravo čarobna. Što je htela to je postigla. Adolf se s novim, neodoljivim žarom u nju zaљubi, a ona ga podupire u tom, da juči mu nejklijn načinom avans. Očajavajući, što je bio tako glup, da nije uzeo taku ženu, bojeći se da ne unipisti i svoju i njezinu sreću, Adolf hoće da odputuje, ali ga na posletku obavesti ujak Otilijin, majstor, da ona nije udata. I sam je majstor o tom malo pre obaveštene. Sad je već Adolf spremam, da odmah otide svojoj dragoj i da joj padne pred noge. Ali ne! Treba joj se osvetiti, što ga je mучila! U sporazumu s majstorom, piše on drugi dan Otilijinoj tetci, da se ženi, te je moli, da mu буде u pomognuti u izboru davora. I tetka je u sporazumu. Otilija, koja živi u уверењu, da Adolf još ne zna, kako ona nije udata, ljuti se i na себе i na njega: na себе što je učinila ljudost, te se izdavala udatom; a na njega, radi — izdaže. Na posletku dolazi i Adolf. Želju je teškoigrati komediju, jer jedva čeka, da zagriji svoju izabranicu, ali se ipak savlađuje, da je „kazni“. Donecene prekrasne nakite mora Otilija po želji tetkinoj probi radi uzeti na себе, premda joj to razdiri srce. Тако накићena sazna na posletku da će ona biti Adolfova žena. Pošto se sretni ljubavnici zagrle, padne zavesa.

Zamisao nijepcheva nije lopta, niti više bila bi izvrstan predmet za komediju — od jednog, najviše dva omama china. Kroz tri china ne može da se održi interes gledačev, tim

više, jer on već u prvom prizoru sazna sve, te može da u napred konstruira celi tečaj drame. Pošto nemam dovođna china, dovođno dramskog elementa za tri odeljka, razvodnjava se drama već pri kraju prvog china, te se kasnije samo sporedno pojavljuje po koji dramski prizor. Sve je ostalo — novela. Epski elemenat u toliko prevlađuje dramski, da gledalač готово и не vidi pred sobom drame, nego kao da čita lepu kakvu noveletu.

(Svršnje ee.)

ПОЗОРИШТЕ

(*Протићева позоришна дружина.*) Već od početka meseca oktobra nađali se u Beogradu protičeva dруžina, koja ugodnom duševnom zabavom прекrajuje dugo vreme. Представе се добро polaze. Набројајемо вредније комаде, као што је „Дон Џезар од Базана“, „Језуита и његов цитомац“, „Записници ћаволови“, „Циганин“, од Сиглигетија, „Епидемички“, „Марија Тјудорова“, „Парички колотер“, „Низ бисера“, „Карташ“, „Царичин сужник“, „Белијалова кћи“, „Библиотекар“, „Пркос“, „Лек од пуница“ итд. Комади су добро одиграни. Првакиње у друштву свакако су гра Протићка и Подловићка. Прва одликује се добро погођеним карактерима, а последња својом лукшошћу, дражешћу. Протићка је најбоље одиграла Шарла у Језуити. У данашњем веку играју велику улогу пунице; у протићевој друžini гра Тодосићка увек је на свом mestu — као пуница. Од мушких истичу се и натичу се г. Савић, који комичне старце, а особито Сиглигетијева циганина изврсно игра; Тодосић лепа је фигура, има угодан орган, само је нешто укочен у салонским шаљивим играма. На свом је mestu Спасић, кога чека лепа будућност, знадне ли красан свој таленat употребити. Спасић је млад човек од својих 20 година, средњег стаса, прне косе, лепа и чврста органа. У „Марији Тјудоровој“ као Фабијано Фабијани занео је целу публику, а као црнац у „Низу бисера“ погодио је праву меру, приказујући одана слугу. Тирић понео се нешто више од онога времена, од када се одржио из круга загребачких глумаца, и ма да је лепо напредовао, ипак као да се не може одучити да мање пева кад говори.

Опити љубимац као да је Бакаловић, који је као Алфред у „Епидемичком“, те као „Књижничар“ натерао публику на смех.

Свакој представи свира један део овдашње војничке музике — наравно osobitom vrsnoj.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

7. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИПЛАТИ 5.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 17. НОВЕМБРА 1887.

АДРИЈЕНА ЛЕКУВРЕРОВА.

ДРАМА У 5 ЧИНОВА, НАПИСАНО СКРИВ И ЛЕГУВЕ, ПРЕВЕО К. П. Х. — РЕДИТЕЉ: МИЉКОВИЋ.

ОСОБЕ:

Адријена Лекуврерова, глумица у француској комедији	С. Вујићка.
Морис, гроф Саксонски	Миљковић.
Војвода Буњонски	Ружић.
Војвоткиња, његова жена	Д. Ружићка.
Шоасељ, свећеник	Милојевић.
Атенанда, маркиса Домонтова	Л. Хаџићева.
Мишоне, редитељ у француској комедији	Лукић.
Грофица Вињијева	Д. Николићева.
Бароница Водмонова	З. Милојевићка.
Госпођица Жувенотова { глумице у француској комедији	М. Максимовићева.
Госпођица Данквиљева {	С. Миљковићка.
Кинол { глумци у француској комедији	Лазић.
Поасон {	Кестерчанек.

Господа, госпође, глумци и глумце из „француске комедије.“ Збива се у Паризу 1700.
 I. Чин код војвоткиње. II. У „француској комедији.“ III. У улици „Гранж Еателијерској“
 IV. Код војвоткиње. V. Код Адријене.

Болују: М. Димитријевић и М. Марковић.

У четвртак 19. новембра: „ПЕРИШОНОВ ПУТ“. Шаљива игра у 4 чина, од Е.
 Лабиша. Превод с францускога. — Редитељ: Добриновић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 са хата
 посље подне, а увече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

(B. alt. fijet.)